

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

- AZ ügy száma:** Kfv.II.37.887/2017/10.
- A tanács tagjai:** Dr. Tóth Kincső a tanács elnöke
Dr. Márton Gizella előadó bíró
Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet bíró
- Az I. rendű felperes:** 4Life Direct Kft.
(1094 Budapest, Tűzoltó utca 57.)
- A II. rendű felperes:** Red Sands Life Assurance Company (Europe)
Limited
(Gibraltár, Level 3, Ocean Village Business
Centre, 23 Ocean Village Promenade)
- A felperesek képviselője:**
- Helyettesítési meghatalmazással:**
- Az alperes:** Gazdasági Versenyhivatalnál.
(1054 Budapest, Alkotmány utca 5.)
- Az alperes képviselője:** dr. Nacsá Mónika,
dr. Számadó Tamás jogtanácsosok
- A per tárgya:** versenyügyben hozott határozat bírósági
felülvizsgálata
- A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:** az alperes
- A felülvizgálni kért jogerős határozat:** Fővárosi Törvényszék
2.Kf.650.139/2016/7. számú ítélete
- Az elsőfokú bíróság határozatának száma:** Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság
2.K.30.911/2016/9. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 2.Kf.650.139/2016/7. számú ítéletének felülvizsgálati kérelemmel nem támadott rendelkezését nem érinti, a felülvizsgálati kérelemmel támadott

Kfv.II.37.887/2017/10.

rendeleteit hatályon kívül helyezi, és ugyanebben a körben a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.K.30.911/2016/9. számú ítéletét, valamint az alperes 2015. december 21-én kelt Vj/117-75/2014. számú határozatát hatályon kívül helyezi és az alperest ebben a körben új eljárásra kötelezi.

Az első- és másodfokú, valamint a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeiket a peres felek maguk viselik.

A Kúria kötelezi az I. és a II. rendű felperest, hogy fizessenek meg az államnak személyenként – külön felhívásra – 750.000 (hétszázötvenezer) forint kereseti, 1.250.000 (egymillió-kettőszázötvenezer) forint fellebbezési és 1.750.000 (egymillió-hétszázötvenezer) forint felülvizsgálati részilletéket.

A le nem rótt 750.000 (hétszázötvenezer) forint kereseti, 1.250.000 (egymillió-kettőszázötvenezer) forint fellebbezési és 1.750.000 (egymillió-hétszázötvenezer) forint felülvizsgálati részilletéket az állam viseli.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló releváns tényállás

- [1] A II. rendű felperes egy független európai biztosítási csoport tagja, partnerein – közöttük az I. rendű felperesen – keresztül nyújt biztosítási termékeket az Európai Unió piacán. Az I. rendű felperes 2012 decemberében kezdte meg a függő ügynöki tevékenységét. A felperesek szolgáltatási szerződést kötöttek, mely szerint az I. rendű felperes feladata a marketing tevékenység, az adminisztráció, a biztosítási díjak beszedése, a panaszkezelés, az igényérvényesítés ellátása, amely tevékenységeikért jutalékban, adminisztrációs díjban és igényérvényesítési díjban részesül.
- [2] A II. rendű felperes az I. rendű felperest bízta meg az ún. Időskori Biztonság életbiztosítás értékesítésével Magyarországon. Ez a biztosítási termék tiszta kockázati életbiztosítás, nem tartalmaz más életbiztosítási elemeket.
- [3] Az I. rendű felperes a biztosítási terméket 2012. december és 2015. május 31. között tömegkommunikációs eszközökön népszerűsítette, így a rádió, televízió, Google adwords, honlap, DM levél, e-DM levél, SMS, szórólap, teletext útján. Az egyes kommunikációs eszközök tartalmát és megjelenési jellemzőit az alperesi határozat melléklete tartalmazza.
- [4] A felperesek a vizsgált időszakban összesen nettó forintot fordítottak reklámokra, melyből a jogsértéssel nem érintett SMS-ek költsége forint volt.
- [5] Az alperes 2014. december 10-én versenyfelügyeleti eljárást indított az I. rendű felperessel szemben a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának feltételezett megsértése miatt, rögzítve, hogy az I. rendű felperes a biztosítási termékeket népszerűsítő egyes kereskedelmi kommunikációiban megtevesztésre alkalmas módon tünteti fel a termék egyes lényeges feltételeit, amely alapján azt a látszatot kelti, hogy a biztosítás érdemi, teljes körű lefedettséget jelent a temetési kiadásokra és más, előre nem látható kiadásokra, holott ez nem minden biztosítási módozat esetében valós. Az alperes észlelte azt is, hogy a biztosítási terméket népszerűsítő kereskedelmi gyakorlat során azt a látszatot keltik, hogy a biztosítást az I. rendű felperes nyújtja, ezért a vizsgálatot kiterjesztette ennek a

Kfv.II.37.887/2017/10.

magatartásnak a vizsgálatára is és a II. rendű felperest 2015. március 17-én bevonta az eljárásba.

- [6] Az alperes a 2015. december 21-én meghozott Vj/117-75/2014. számú határozatával megállapította, hogy 2012 decembere és 2015. május 31. közötti időszakban közzétett, az I. rendű felperes által közvetített és a II. rendű felperes által nyújtott Időskori Biztonság életbiztosítási termékre vonatkozó kereskedelmi gyakorlat megtévesztette a fogyasztókat, amikor egyes kommunikációs eszközökön azt sugallták, hogy
- a biztosítás minden konstrukcióban érdemi segítséget jelent a temetési és egyéb költségekben,
 - a biztosítást az ügynök nyújtja.
- [7] Az alperes az I. rendű felperest 63 millió forint, a II. rendű felperest 36 millió forint versenyfelügyeleti bírság megfizetésére kötelezte, mert azt állapította meg, hogy a felperesek a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Fttv.) 6. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt tényállás megvalósításával megsértették az Fttv. 3. § (1) bekezdésében előírt tilalmat. Az alperes megállapította, hogy a vizsgált kereskedelmi gyakorlat – amellet, hogy a temetések akár milliós költségére is utal – alapvetően úgy jeleníti meg a biztosítási összeget és a havi díjakat, hogy ugyan közli, hogy a számok nem biztosak, csak „akár” elérhetőek a módozattól függően, azonban a legmagasabb kifizethető biztosítási összeg (3.500.000 forint) mellett a legalacsonyabb havi díjat (napi 100 forint) ismerteti. A két szélsőség egy üzenetben való szerepeltetése kifejezetten alkalmas arra, hogy azt sugallja, hogy ez a magas összeg (vagy éppen a temetés és az egyéb, a biztosított halála miatt felmerülő kiadások fedezete) akár alacsony havi díjakkal is elérhető. Hangsúlyozta, hogy egy kereskedelmi gyakorlat üzenete nem az egyes szlogenek szó szerinti megszövegezése, hanem az a tartalom, amit a fogyasztó számára jelent. Az érdemi segítség üzenete azt jelenti a vizsgált kereskedelmi gyakorlat esetében, hogy az érintett biztosítási termék
- lényeges, lényegében, jelentős mértékű, akár
 - teljes fedezetet biztosít a kedvezményezettek számára a temetés költségeiből.
- [8] Az érdemi segítség tehát annak a többféle állítással kifejezett tartalomnak az összegzése, hogy mit ígérnek a reklámok a fogyasztóknak. Érdemi segítség az is, amikor a biztosítási összeg fedezi a költségeket, illetve azokat meghaladja, továbbá az is, amikor ugyan a biztosítási összeg nem fedezi az összes költséget, de mértékét tekintve jelentős összeget jelent a költségekhez képest. A vizsgált kereskedelmi gyakorlatban hangsúlyosan szereplő 100 forintos napi díj ellenében a káresemény megtörténtekor kifizetendő biztosítási összeg 50.000 forint, amely ugyan segítség a kedvezményezettnek, de a temetési és egyéb költségekhez képest nem jelent érdemi segítséget. Az alperes határozata 209-210. pontjaiban részletezte a kereskedelmi kommunikációban sugallt üzenetet, és a konkrét szövegeket idézve arra a következtetésre jutott, hogy azokban az a téves üzenet fogalmazódik meg, hogy a biztosító által majdan kifizetett összeg elegendő lesz a temetés költségeire és egyéb kiadásokra is, ezért az egyes kereskedelmi kommunikációkat megtévesztésre alkalmasnak ítélte a várható biztosítási összeg temetési és egyéb költségek fedezésére alkalmas volta tekintetében.
- [9] Megállapította továbbá, hogy a terméket népszerűsítő kereskedelmi kommunikációkban megtévesztő módon azt a látszatot keltették, hogy a biztosítást az I. rendű felperes nyújtja.
- [10] A felperesekkel szemben a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 78. § (1) és (3) bekezdése alapján, figyelemmel az alperes Elnökének és a Versenytanács Elnökének 1/2007. számú közleményére (a továbbiakban: Bírságközlemény) szabott ki bírságot. A bírság összegének

Kfv.II.37.887/2017/10.

megállapítása során az alperes a jogsértő reklámeszközök ismert költségéből indult ki, és arra figyelemmel, hogy a vizsgált kereskedelmi gyakorlat nem elhanyagolható mértékben tartalmazott a konstrukcióval kapcsolatban nem jogsértő, illetve nem vizsgált állításokat, információkat, továbbá – a jogsértés jellege miatt – csak kisebb mértékben (mintegy -ban) vette figyelembe azon eszközök költségeit, amelyek „csak” a biztosító társaság személye tekintetében valósítottak meg megtévesztést, ekként a bírság kiinduló összegét forintban határozta meg.

- [11] Az alperes a kiemelt súlyosító és enyhítő körülményeket megállapítva az enyhítő és súlyosító körülmények arányára tekintettel a bírság alapösszegét forintban határozta meg, és a felperesek 2014. évi hazai árbevételének megoszlási arányában osztotta meg a bírság alapösszegét a felperesek között. Ezt követően vizsgálta az alperes, hogy a bírság összege az ügy összes körülményére figyelemmel kellő mértékű speciális és generális elrettentő erőt képvisel-e, illetve nem haladja-e meg a Tpvt.-ben meghatározott törvényi maximumot. A korrekció keretében értékelte, hogy a költségektől rövidtávon jelentősen elmaradtak az árbevételek, a biztosító kifejezetten érdekelt a hosszú távú szerződésekben, és hogy a reklámok címzettjei alapvetően idősebb személyek, de a szerződött és biztosított személyek körében nagyobb arányban voltak fiatalabbak is, akiknek a konstrukciók elérhetősége miatt kevésbé korlátozottak a lehetőségeik, továbbá figyelemmel volt arra, hogy a szerződéskötéskor a fogyasztók valószínűsíthetően megkapják a szükséges információkat a tájékozott döntéshez, valamint a szerződés megkötésétől elállók, illetve a nem aktív ügyfelek aránya magas. Mindezekre a korrekciós tényezőkre tekintettel az arányosság fenntartása mellett határozta meg a fizetendő bírságösszegeket.

A kereseti kérelem és az alperesi ellenkérelem

- [12] A felperesek keresetet nyújtottak be az alperes határozatának felülvizsgálata iránt. A felülvizsgálat szempontjából lényeges kereseti kérelmük szerint az alperes által vizsgált kereskedelmi gyakorlat nem volt megtévesztő, mert a „segít” szó nem jelent teljes körű helytállást, az „érdemi” szó pedig egyik reklámban sem jelent meg. A szélsőértékek megjelenítése érthető és arányaiban nem összekeverhető. Sérelmezték továbbá a bírság összegét is, kifogásolva, hogy a bírságkiszabás folyamata követhetetlen, a mérlegelés szempontjai átláthatatlanok.
- [13] Az alperes a felperesek keresetének elutasítását indítványozta.

Az elsőfokú ítélet

- [14] Az elsőfokú bíróság ítéletében – a felülvizsgálati kérelem szempontjából lényeges indokolását idézve – kifejtette, hogy a kereskedelmi kommunikációban a szélsőértékeknek a temetés több reklámban felhívott milliós összegéhez történt viszonyításával, a „segít” szókifejezéssel, továbbá a gondoskodásra, érzelmekre is ható kiegészítésekkel a jogsértő helyzet létrejött. A „segít” szó nem azonos a teljes körű helytállással, az „érdemi” szó pedig ugyan egyik reklámban sem jelent meg, azonban a felperesek figyelmen kívül hagyták azt a szöveggörnyezetet, amelyekben az egyes – a határozat 1. mellékletéből a 62. pontba átemelt – tájékoztatások megjelentek. Az alperes döntése az „érdemi” jelzöt azoknak a reklámonként eltérő kontextusban megjelenített vissza-visszatérő kifejezéseknek az eredőjeként alkalmazta, amelyeket a felperesek – a szöveggörnyezetből kiragadva – etimológiai, szemantikai megközelítéssel vitattak a perben. Az „érdemi” szó ilyen vonatkozású használata ugyanakkor

Kfv.II.37.887/2017/10.

az alperes határozatából szintén kitűnik, e körben a bíróság utalt a határozat 210. pontjában foglaltakra. A bíróság a határozat 197-222. pontjaiban foglaltakat ezt meghaladóan is osztotta, megisméltésük nélkül – utalva a szélsőértékek megjelenítésének értelmezését vitató kereseti előadásra is – azt hangsúlyozta, hogy a temetési költségek fedezetét érintő megtévesztésre alkalmasságot – az Fttv. 4. § (2) bekezdését is szem előtt tartva –, a reklámokban megjelent forintösszegek egymáshoz és a szöveggörnyezethez, illetve egy-egy összecszerűen megjelenített tételnek (pl. a temetési költség) a szöveggörnyezethez való viszonya, a fogyasztónál ezeknek köszönhetően kialakuló képzetársítás eredményezte. A bíróság megítélése szerint az alperes helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a jogsértéssel érintett reklámok a keresetben kiemelt egyetlen szó („segítség”) definíció szerinti jelentésén túlmutató tartalmat hordoztak, a kereskedelmi kommunikációban a felperesek maguk jelenítették meg a piacon elérhető minimális temetési költség többszörösét, ezért a perbeli érvelésüket a bíróság a reklámok tartalmával ellentétben állónak ítélte.

- [15] A bíróság tekintetében a bíróság kifejtette, hogy az alperes a Tpv. 78. § (1b) bekezdése és (3) bekezdése alapján, a határozatát megfelelően indokolva szabta ki a két jogsértés következményeként a bírságot. E körben a felperesek egymás közötti forgalmának nem volt jelentősége, mert az alperes a jogsértéssel érintett reklámeszközök ismert költségeiből indult ki, azt a kétkörös mérlegeléssel és a bíróság maximumra figyelemmel korrigált, az enyhítő és minősítő körülményeket figyelembe véve. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 339/B. §-a szerint elvégzett bírságszabás felülmérlegelésére a bíróság szerint nem volt indok. Hangsúlyozta a bíróság, hogy a mérlegelés okszerűsége nem azonos a bírságszámítás belső arányainak matematikai alapú ellenőrizhetőségével.
- [16] Mindezek alapján a bíróság a felperesek keresetét mind a temetési költség fedezetével összefüggő jogsértés, mind a biztosító személyére vonatkozó jogsértés tekintetében alaptalannak találta, ezért ítéletével a felperesek keresetét elutasította.

Fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem

- [17] A jogerős ítélet ellen a felperesek nyújtottak be fellebbezést, amelyben a keresetükben foglalt érvelést fenntartva kérték az ítélet megváltoztatását és a kereseti kérelmüknek való helytadást.
- [18] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

Másodfokú ítélet felülvizsgálat szempontjából lényeges döntése

- [19] A másodfokú bíróság a felperesek fellebbezését csak részben találta megalapozottnak. Azt a jogsértést nem találta megállapíthatónak, hogy a kereskedelmi kommunikációkban azt a látszatot keltették volna, hogy a biztosítás a temetési és más, előre nem látható kiadásokra vonatkozóan érdemi segítséget jelent. Megállapította, hogy a biztosító személyét érintő jogsértés fennáll, azonban az ehhez kapcsolódó bírságot mérsékelte. Ezt meghaladóan a felperesek fellebbezését alaptalannak ítélte.
- [20] Kifejtette, hogy a népszerűsített termékre vonatkozó információk közzétételénél meghatározó jelentőséggel bír a szövegbeli, képi tartalom, a forma, a használt kifejezések megfogalmazása és elhelyezése, valamint a tájékoztatás terjedelme is. A kereskedelmi kommunikációban megjelenő „segít rendezni” és az „akár” kifejezéseket a másodfokú bíróság a szavak lehetséges mindennapi jelentésstartalmából kiindulva értékelte a tájékoztatások szöveggörnyezetében. Álláspontja szerint a kommunikáció megítélésekor az az irányadó, hogy az adott tájékoztatás mit sugall, mit közvetít és azt miként értelmezi a fogyasztó. A kereskedelmi kommunikációk a temetési és egyéb felmerült költségek rendezésében való

Kfv.II.37.887/2017/10.

segítségét hangsúlyozták és a „-tól” „-ig” kifejezések használatával feltételes módban fogalmaztak. A szélsőértékek nem egymás mellett voltak, hanem többnyire hosszabb szövegrészek ékelődtek a megjelenítésük közé. Ténylegesen a „segít rendezni” kifejezés volt a hangsúlyos. A másodfokú bíróság szerint a „segít” szóhoz a Magyar értelmező szótár szerint többféle jelentés társítható és az „akár” szó feltételes választást jelöl, ezért ennek a szónak a tájékoztatásban való alkalmazása nem a szükségszerűen megvalósuló lehetőséget mutatja. A „segít rendezni” kifejezés a „segítség” szónak a mindennapi életben elfogadott általános jelentésének alapul vételével azt az üzenetet hordozza, hogy a biztosítási termék a terhekben való osztozást biztosítja, a kifizetett összeg az elhunyt személy hozzátartozóinak nehéz helyzetét könnyíti és nem sugallja a teljes temetési költség átvállalását. A másodfokú bíróság megítélése szerint az alperes félrevezetően és mesterkéltan illesztette be a „segítség” kifejezés mellé az „érdemi” szót, és azzal tévesen vizsgálta az „érdemi segítség”-et, mert ilyen formában az egyik kommunikációban sem jelent meg. Rámutatott a másodfokú bíróság, hogy a szélsőértékek feltüntetése a reklámokban megfogalmazott ígéret szempontjából nem volt valótlan, mert a napi 100 forintos befizetés, vagy a legmagasabb biztosítási összeg elérhetősége a fogyasztó saját döntésén múlt. Ugyanakkor nem zárható ki, hogy 50.000 forintos biztosítási összeg is érdemi segítséget jelent a temetési költségeket érintően. Mindezeket értékelve a másodfokú bíróság arra a megállapításra jutott, hogy a biztosítási termék jellemzőinek a megjelenítése nem valósított meg megtévesztésre alkalmasságot.

- [21] A bírságszankciót vizsgálva a másodfokú bíróság rámutatott, hogy más ügyekben alkalmazott bírság összegek nem szolgálhatnak viszonyítási alapul, ahogy a más piaci szereplőkkel szemben kiszabott bírságösszegek sem lehetnek mérlegelési tényezők. A két megállapított jogsértés közül a temetési és egyéb kiadások fedezetével összefüggő megtévesztést mint jogsértést tekintette súlyosabbnak, mert ugyan a biztosítást nyújtó kilétével összefüggő valótlan tájékoztatás is jogsértés, azonban az erre vonatkozó kommunikációk – álláspontja szerint – kevésbé befolyásolják a fogyasztói döntést, mint magára a termékre vonatkozó információk. A biztosítást nyújtó személyére vonatkozó tájékoztatás hamis volt, de a szolgáltatást ténylegesen nyújtó II. rendű felperes az I. rendű felperes szerződéses partnere, tehát tőle nem lehet független társaság. A szolgáltatás reklámozásakor egyébként egyik felperes sem volt ismertebb a piacon a másikinál. Ez a jogsértés kevésbé volt intenzív, lényegesen kevesebb reklámban jelent meg a szolgáltatás nyújtójára vonatkozó adatközlés. Ezért a másodfokú bíróság a biztosítást nyújtó személyével kapcsolatos jogsértéshez kapcsolódó szankciót megváltoztatta, a bírságot mérsékelte.
- [22] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta, az alperes határozatát részben, a „biztosítás minden konstrukcióban érdemi segítséget jelent a temetési és egyéb költségekben” részében megváltoztatta, ennek a jogsértésnek a megállapítását mellőzte, ezért az I. rendű felperessel szemben kiszabott bírságot 21.000.000 forintra, a II. rendű felperessel szemben kiszabott bírságot 12.000.000 forintra mérsékelte, egyebekben az elsőfokú ítéletet helyben hagyta.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [23] A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú ítélet helyben hagyását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását.
- [24] Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 3. § (3) bekezdését, 164. § (1) és (2) bekezdését, 206. § (1) bekezdését, 221. § (1) bekezdését, 253. § (2) bekezdését, 336/A. § (2) bekezdését, 339/B. §-át, az Fttv. 4. § (2) bekezdését, 6. § (1) bekezdés b) pontját.

- [25] Előadta, hogy a jogerős ítélet iratellenes tényálláson, a bizonyítékok téves értékelésén és téves következtetésén alapul. Annak ellenére, hogy a másodfokú bíróság elfogadta, hogy a reklámok címzettjei nem a fiatalok voltak, hanem az idősebb korosztály, akik kiszolgáltatottabbak, sérülékenyebbek az átlagfogyasztóhoz képest az ügyleti döntések meghozatalánál, ennek ellenére a reklám üzenete kapcsán nem vette figyelembe, hogy az idősebb korosztályra jellemző sajátosságokra tekintettel kell a reklámok üzenetét értelmezni. Az Fttv. 4. § (2) bekezdése alapján a kereskedelmi gyakorlatot az érintett csoport tagjaira általánosan jellemző magatartás szempontjából kell értékelni, amely azt jelenti, hogy az adott kontextusban megjelenő kommunikációk tartalmának értelmezése, az üzenet befogadása szempontjából releváns a befogadó személye, beállítódásai az üzenet dekódolása, értelmezése tekintetében. A határozat I. mellékletében szereplő leiratok alapján jól látható, hogy a szélsőértékek jellemzően egymást követő mondatokban szerepeltek, hogy azok közé legfeljebb egyetlen mondat ékelődött, ez azonban semmi esetre sem tekinthető hosszabb közbeékelődő szövegrésznek, ezért a másodfokú bíróságnak az ezzel kapcsolatos megállapítása iratellenes és a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen értékelését jelenti. Figyelmen kívül hagyta a másodfokú bíróság, hogy a reklámok jellemzően rádió- és televízió reklámok voltak, azaz a szöveg hangzó szöveg volt, amelyet a televíziós reklámok esetében a képi tartalom csak tovább erősített. A szélsőértékek alapján azzal a fogyasztó tisztában lehetett, hogy a napi 100 forintos összeg mellett a 3.500.000 forint nem érhető el, azonban azzal nem lehetett tisztában, hogy a napi 100 forintos összeg csak egy nagyon alacsony biztosítási összeg elérését teszi lehetővé. Ezért ebben a vonatkozásban iránymutatásul a temetési költségek milliós nagyságának a hangsúlyozása szolgálhatott. Az érdeklődők az egyes konstrukciós elemekről (a díjak és a biztosítási összegek viszonyáról) csak az értékesítési hívás során, illetve szerződéses ajánlatból kaphattak információt, ezt megelőzően előzetes információ nem állt a fogyasztók rendelkezésére. Azt is figyelmen kívül hagyta a másodfokú bíróság, hogy a két szélsőérték nem egy és ugyanazon érték két szélső értéke, mert az első a biztosítási díj alsó küszöbe, míg a második érték a biztosítási összeg felső küszöbét jelentette. Az, hogy a legkisebb fizetési kötelezettség mellett másik szélsőértékként a legnagyobb kapható biztosítási összeg jelent meg, azt a téves képzetet alakította ki, hogy a kettő valamilyen módon összetartozhat, amit az egyéb elhangzó, látható tartalmak csak erősítettek. Az életbiztosítás nem tekinthető egyszerű, mindennapi szolgáltatásnak, amely tény nem hanyagolható el a magatartás értékelése kapcsán. A fogyasztónak nem lehetett tudomása arról, hogy a havi díjak 2.700 és 127.000 forint között, a biztosítási összegek pedig 50.000 és 3.500.000 forint között mozoghatnak. Nincs jelentősége annak sem, hogy a két szélsőértékben szereplő összeg egyébként valós volt, mert a két összeg egymásra tekintettel került feltüntetésre és ahol a két érték között szöveg volt, az tartalmazta a gondoskodásra, a rokonok anyagi nehézségektől való megkímélésére utaló tartalmat, amely még inkább összekapcsolta a két összeget.
- [26] Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság az „érdemi segítség” tekintetében iratellenes tényállást állapított meg, ugyanis az alperes a határozatában nem állította, hogy a reklámok a teljes temetési összeg kifizetését ígérték volna. A vita lényege abban volt, hogy mit érthetett a fogyasztó az alatt, hogy a biztosítási összeg „segít rendezni” a temetési költségeket és egyéb kiadásokat. A reklámokban a legmagasabb biztosítási összeg szerepeltetése, a milliós temetési költségekre utalás mellett azt az üzenetet közvetítette, hogy a biztosítás révén elérhető biztosítási összeg olyan mértékű segítséget jelent a hozzátartozók számára, amelynek kifizetése egyébként egy átlagos anyagi helyzetben levő család számára nehézséget okozhat. Nem lehet elvonatkoztatni attól sem, hogy a temetési költségek és más kiadások említése az

Kfv.II.37.887/2017/10.

előzetes gondoskodást erősítette. Nem vitatott, hogy az 50.000 forint is lehet érdemi segítség, azonban a kérdés az, hogy a reklám címzettje érdemi segítségként tekintett-e erre az összegre, figyelembe véve azt is, hogy egy év öt hónap után a befizetett összeg nominál értéke már magasabb, mint a megkapható biztosítási összeg. Utalt arra is, hogy a szerződések jelentős hányada nem vált aktívvá, mely tény arra enged következtetni, hogy a fogyasztók egy jelentősebb biztosítási összeg elérését remélték a konstrukciótól, és csak később szembesülhettek azzal, hogy az alacsony havi díjak mellett igen alacsony biztosítási összeg érhető el. A másodfokú bíróság ugyanakkor nem adta okszerű magyarázatát annak, hogy az alperes által megállapított tényállástól miért tért el, a másodfokú bíróság által felhozott érvek részben iratellenesek, részben olyan körülmények, amelyeket az alperes már értékelt. A másodfokú bíróság szöveggörnyezetből kiragadottan értelmezte a „segít”, „segít rendezni” kifejezéseket és csak a nyelvtani értelmezésnek tulajdonított jelentőséget ahelyett, hogy a reklámok tartalmát vizsgálta volna. Álláspontja szerint a megállapított tényállástól való eltérés okán a bizonyítási teher megfordulásáról tájékoztatni kellett volna a feleket.

[27] Kifogásolta a bíróság mérséklését is. Ennek kapcsán állította, hogy a másodfokú bíróság az alperes helyébe lépve, jogszerűtlenül döntött úgy, hogy a két jogsértés közül az egyiket súlyosabbnak minősíti. Az alperes a határozatában ilyen megállapítást nem tett. A másodfokú bíróságnak ebben a körben felhozott érvei is tévesek, mert a biztosítási termék esetében a biztosító személye az egyik, ha nem a leglényegesebb jellemző, ezért téves az a megállapítás, hogy ez kevésbé befolyásolná a fogyasztó döntését. Megalapozatlanul állapította meg a másodfokú bíróság azt is, hogy a szolgáltatás reklámozásakor egyik felperes sem volt ismertebb a piacon. Ez a jogsértés szempontjából nem bír relevanciával, mert a jogsértés lényege az, hogy a fogyasztó nem tudta ki nyújtja ténylegesen a biztosítási szolgáltatást. Az is jogsértően és iratellenesen került megállapításra, hogy ez a jogsértés kevésbé volt intenzív, kevesebb reklámban jelent meg. A határozat 227., 230. pontjaira utalva kifejtette, hogy valamennyi kommunikációban hangsúlyos módon az jelent meg, hogy az I. rendű a felperes az, aki a biztosítást nyújtja és csak egyes televíziós és rádiós reklámokban jelent meg a biztosító neve, de ez is csak a „garanciát nyújt”, illetve a „garanciát vállal” fordulatokban, ezért ezek a tájékoztatások is téves üzenetet közvetítettek. Mindebből következően téves az, hogy ez a jogsértés kevesebb reklámban jelent volna meg, mert minden kommunikációs eszközön megvalósították ezt a jogsértést is. A másodfokú bíróság a bíróság kiszabása tekintetében nem jogszerűségi vizsgálatot végzett, hanem felülmérlegelte a kiszabott bírságot és azt a saját téves és megalapozatlan indoklásával helyettesítette. A másodfokú bíróság a bírságot törvénysértően, kétszeresen is enyhítette, figyelmen kívül hagyva, hogy a bírságszámítás során a reklámköltségek csökkentése során az alperes már az egyes kommunikációs költségeket eleve csökkentett mértékben vette figyelembe arra tekintettel, hogy csak a szolgáltatást nyújtó személyére vonatkozó jogsértést állapított meg a tekintetükben. A másodfokú bíróság a bírság felülmérlegelésénél téves mérlegelési szempontot vagy annak téves mérlegelését, okszerűtlenségét nem állapította meg, ezért a felülmérlegelésére nem volt valós indoka, a reklámköltségek tekintetében pedig téves tényállási elem alapján végzett el okszerűtlen mérlegelést.

[28] Az I. és a II. rendű felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályban tartását kérték. Az ügyleti döntés értelmezésével kapcsolatban előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését kérték abban a kérdésben, hogy az Európai Parlament és a Tanács 2005/29/EK irányelv (a továbbiakban: irányelv) 2. cikk k) pontja szerinti ügyleti döntésnek csak a szerződéskötés minősül vagy az azt előkészítő mozzanat is beletartozik-e. Amennyiben

Kfv.II.37.887/2017/10.

ügyleti döntésnek minősül a szerződés megkötését megelőző előkészítő mozzanat, arra a teljes informáltsági szint elérése megkövetelhető-e, ügyleti döntésnek minősíthető-e a kapcsolatfelvétel, ha további cselekmények megtételéhez kötött a szerződés megkötése.

- [29] A felperesek az ítélet indokolása ellen csatlakozó felülvizsgálati kérelmet is előterjesztettek, amelyet a Kúria a Kfv.5. számú végzésével hivatalból elutasított.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [30] Az alperes felülvizsgálati kérelme a jogalap tekintetében részben – az alábbiak szerint – alapos, részben alaptalan.
- [31] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 272. § (2) bekezdése és 275. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem keretei között, az abban konkrétan megjelölt jogszabálysértések körében vizsgálta felül. A Kúria a felülvizsgálati kérelemmel nem támadott ítéleti rendelkezéseket nem vizsgálta, azaz a biztosítást nyújtó személye tekintetében megállapított megtévesztő kereskedelmi gyakorlat mint jogsértés megállapítását nem érintette.
- [32] A Kúria elsődlegesen a felperesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti indítványát vizsgálta és azt állapította meg, hogy mivel a felperesek csatlakozó felülvizsgálati kérelme hivatalból elutasításra került, ezért a felülvizsgálati eljárás a Pp. 272. § (2) bekezdése értelmében csak a felülvizsgálati kérelemben érintett jogkérdésekre terjedt ki, nem volt a felülvizsgálati eljárás tárgya a felperesek által az előzetes döntéshozatalra feltett kérdés. Az Európai Unió Bírósága a C-283/81. számú CILFIT ügyben meghatározta azt a három kivételes esetet, amikor a végső fokon eljáró tagállami bíróság mellőzheti az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. Az egyik ilyen eset, ha a kérdés nem releváns, vagyis abban az esetben, ha a kérdésre adott válasz nem befolyásolhatja érdemben a jogvita megoldását (relevancia hiánya); a másik eset, ha a felmerült kérdés lényegében megegyezik egy hasonló esetben már előzetes döntés tárgyát képező kérdéssel, azaz az Európai Unió Bíróságának a szóban forgó jogkérdést megoldó kialakult ítélkezési gyakorlata van – függetlenül az említett ítélkezési gyakorlatnak helyt adó eljárások jellegétől – még akkor is, ha a vitás kérdések szigorúan véve nem azonosak (a kérdés tisztázott); illetve a harmadik esetben, ha a közösségi jog helyes alkalmazása olyan nyilvánvaló, hogy az a felvetett kérdés megoldásának módját illetően minden ésszerű kétséget kizár (a kérdés „tisztá”). A Kúria a Pp. 155/A. § (2) bekezdése alapján az előzetes döntéshozatal iránti indítványt elutasította, mert a felperesek által megfogalmazott kérdés a felülvizsgálati perben nem vizsgálható, továbbá ha vizsgálatra kerülhetne is, az Európai Unió Bírósága jogértelmezését nem igényli, mert az Európai Unió Bírósága a C-281/12. számú ügyben már kimondta, hogy az irányelv 2. cikk k) pontját akként kell értelmezni, hogy az „ügyleti döntés” fogalma alá tartozik minden arra vonatkozó döntéshez közvetlenül kapcsolódó döntés, hogy a fogyasztó megvásároljon-e egy terméket vagy sem. Az irányelv 6. cikke (1) bekezdésével kapcsolatban kimondta, hogy „megtévesztőnek” kell minősíteni, amennyiben egyrészt a kereskedelmi gyakorlat hamis információt tartalmaz, vagy félrevezetheti a átlagfogyasztót, és másrészt valószínűsíthetően arra készteti a fogyasztót, hogy olyan ügyleti döntést hozzon, amelyet egyébként nem hozott volna meg.
- [33] Mindebből következően ügyleti döntésnek minősül a kereskedelmi kommunikációban népszerűsített biztosítási termék kapcsán a szerződéskötést megelőző tájékoztatáson alapuló döntés is.

Kfv.II.37.887/2017/10.

- [34] A Kúriának a felülvizsgálati kérelem folytán elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a temetési és egyéb kiadások fedezetével összefüggő érdemi segítségre vonatkozó megtévesztés fennállt-e.
- [35] A Kúria áttekintve a határozat 1. számú mellékletében felsorolt kommunikációs tartalmakat, arra a megállapításra jutott, hogy a másodfokú bíróság tévesen, az elsőfokú bíróság és az alperes részben tévesen ítélte meg azokat. Az egyes kommunikációs tartalmak tekintetében az Fttv. 4. § (2) bekezdésére tekintettel különbség tehető abban, hogy az Fttv. 6. § (1) bekezdés b) pontja szerinti megtévesztő kereskedelmi gyakorlatot megvalósították-e.
- [36] Az a kommunikációs tartalom – amely azt állítja, hogy a perbeli életbiztosítás segít a családnak rendezni a temetés költségeit és más előre nem látható kiadásokat, és felemlíti a temetés költségét, amely akár az egymillió forintot is elérheti, de egyúttal megemlíti, hogy 54 éves korban az egymillió forintos biztosítási összeg havi díja 5.700 forint, illetve a választott biztosítási összegtől függően akár 3,5 millió forint is lehet a biztosítási összeg, a Kúria megítélése szerint nem jogsértő. Ezen túlmenően vannak olyan kereskedelmi kommunikációk is, amelyekben arra utalnak, hogy a biztosítást kötő nem aggódik amiatt, hogy ki fedezi a temetés költségeit, amely akár egymillió forint is lehet, mert a biztosítás megkötésével gondoskodott a családjáról, és a megfizethető havi díjak mellett akár 3,5 milliós biztosítási összeg is elérhető, ez a kommunikációs tartalom sem jogsértő. Ezek a kommunikációs tartalmak kellő tájékoztatást adnak arról, hogy a temetési költségek fedezetére szánt jelentősebb biztosítási összeg nem érhető el minimális befizetéssel rövid idő alatt, nem keltik azt a látszatot, hogy a biztosítás minden esetben jelentős mértékű segítséget nyújt a temetési és egyéb, azzal összefüggő váratlan kiadások fedezetére. Erre tekintettel a Kúria nem látta megvalósulni a megtévesztő kereskedelmi gyakorlatot ezekben a kereskedelmi kommunikációkban.
- [37] A vizsgált többi kommunikációban az egyes kommunikációs eszközök viszont azt sugallták, hogy a biztosítás minden konstrukcióban érdemi segítséget jelent a temetési és egyéb költségekben, napi 100 forint befizetésével akár 3,5 millió forint készpénzkifizetés is elérhető. Az alperes ezek kapcsán helytállóan hivatkozott arra, hogy a vizsgált kereskedelmi gyakorlat azt ígérte a fogyasztó számára, hogy a biztosítási összeg valós gondoskodást, érezhető, és ekként érdemi segítséget jelent a hozzátartozók számára a temetési és egyéb, azzal összefüggő kiadások esetére. A kereskedelmi kommunikációk ugyanis a milliós temetési költségekre való utalással azt sugallta, hogy ezzel a biztosítással a biztosítást kötő megóvhatja szeretteit a végső kiadások okozta megterheléstől; a biztosító által kifizetett készpénz hozzájárulhat a költségek kifizetéséhez; a biztosítás akár napi 100 forinttól is elérhető; a biztosítás készpénzhez juttatja a családot és segít nekik abban, hogy a majdani temetési költségeket és egyéb váratlan kiadásokat fedezni tudják. A Kúria megállapítása szerint ezeknek a kommunikációs tartalmaknak a kapcsán az alperes helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy ezek a vizsgált reklámok a szövegükben hangsúlyosan utalnak a temetés jelentős költségeire és vele párhuzamosan az alacsony havi díjra (100 Ft), és azért megtévesztők, mert azt az üzenetet közvetítik a fogyasztók számára, hogy a biztosítás a temetés költségeit is fedezni fogja, mindehhez kisebb befizetéssel hozzá lehet jutni, ezáltal kaphatnak a biztosítottak ezen költségek viselésében érdemi segítséget. A másodfokú bíróság megállapításával szemben nem félrevezető, az „érdemi segítség” kifejezés határozatban történő szerepeltetése, mert nem azt állította az alperes, hogy a kereskedelmi gyakorlat tartalmazza az „érdemi segítség” kitételt (határozat 202. pontja), hanem azt állította, hogy a reklámok üzenete az volt, hogy az érintett biztosítási termék lényeges, jelentős mértékű, akár teljes fedezetet biztosít a kedvezményezettek számára a temetés költségeire. A reklámok ezen

Kfv.II.37.887/2017/10.

üzenetének azonosításával Kúria is egyetért, ugyanis érdemi segítségnyújtás látszatát kelti a reklám, ha kifejezetten a temetés magas (millió) nagyságrendű költségei mellett állítja, hogy a biztosítás segít azt rendezni, továbbá nemcsak a temetés, hanem más, előre nem látható költségek fedezésére való további alkalmasságra utal, mely egy nagyobb összeg ígérését feltételezi. Arra is helytállóan utalt az alperes, hogy a másodfokú bíróság nem vitatta, hogy a reklámok címzettjei elsősorban az idősebb korosztályba tartozó személyek voltak, akik esetében az Fttv. 4. § (2) alapján az erre mint érintett csoport tagjaira általánosan jellemző magatartás szempontjából kell értékelni a reklámok üzenetét. Ez a korosztály az időskori biztonságról szóló kommunikáció tekintetében életkoránál fogva érzékenyebb, sérülékenyebb fogyasztói csoport, akikben a gondoskodó szándék erősebb és a reklám ezt a gondoskodó szándékukat erősíti azzal, hogy azt állítja a biztosítás közreműködést, segítséget jelent a tényleges és jelentős költségekhez. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy az idősebb korosztály számára fontos a családtagjaikról való gondoskodás, hogy ne jelentsenek anyagi terhet halálukkal a hozzátartozók számára, mindemellett ennek a korosztálynak az anyagi lehetőségei is korlátozottabbak. Éppen ezért helyesen mutatott rá az alperes arra, hogy ez a korosztály különösen érzékenyen reagálhatott a terméknek arra a kiemelt jellemzőjére, hogy a biztosítási termék alacsony havi díj mellett is elérhető és ezzel a biztosítással gondoskodhatnak a temetésükkel és halálukkal összefüggő – egyébként jelentős összegű – költségek fedezetéről vagy annak jelentős részéről. A reklámok bevezető szövege is az idősebb korosztályt szólította meg, hangsúlyozva, hogy jelentkezést garantáltan elfogadják és nincsenek orvosi vizsgálatok, egészségügyi kérdések.

- [38] A másodfokú bíróság a két szélsőérték feltüntetését is tévesen ítélte meg. Ahogy arra az alperes helytállóan utalt, a szélsőértékek között ékelődött szövegrészek ténylegesen nem választották szét a két szélsőérték reklám üzenet szerinti összefüggését, hanem azt inkább erősítették, azt sugallták, hogy a temetés költségeit fedező biztosítási összeg már kisebb havi díj mellett is elérhető. Nem annak van jelentősége ugyanis, hogy a fogyasztó tisztában van azzal, hogy napi minimum 100 forint befizetése mellett a legmagasabb biztosítási összeg nem érhető el, nem is annak, hogy a havi díj vállalása és a célzott biztosítási összeg elérése a fogyasztó saját döntésén múlik, hanem annak, hogy a kereskedelmi kommunikáció mit ígér a fogyasztónak és ennek kapcsán mire készíti. A kereskedelmi kommunikáció egy részében azt sugallták fogyasztóknak, azt ígérték egyes reklámok, hogy a biztosítás az átlagos temetési költségeket meghaladó biztosítási összeg elérésével komoly segítség lehet a hozzátartozók számára, s a két szélsőérték ezen ígérlet valós kereteit fellazította, s minden konstrukcióban nem biztosítható feltételek teljesülését ígérte.
- [39] A Kúria az alperesnek a tényállás megváltoztatását állító felülvizsgálati kérelmét és ezzel összefüggésben a bizonyítási teher megfordulására tett állítását nem találta megalapozottnak. A másodfokú bíróság a reklámok üzenetét értékelte másképp, tévesen a nyelvtani értelmezésnek tulajdonítva elsődlegesen jelentőséget. Tényfeltárássra, további bizonyításra nem került sor, mely okból tájékoztatási kötelezettség sem keletkezett, nem sérült a Pp. 336/A. § (2) bekezdése.
- [40] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban vizsgált, a kereskedelmi kommunikációkban állított, a biztosítás minden konstrukcióban a temetési és egyéb költségekben való érdemi segítségre vonatkozó megtévesztő kereskedelmi gyakorlat mint jogsértés jogalapjának fennállását csak meghatározott kereskedelmi kommunikációkra vonatkozóan állapította meg, melynek következményeként a kiszabott bírságra vonatkozó felülvizsgálati kérelmet nem tudta érdemben elbírálni, mert a jogalap részbeni fennállására tekintettel a bírság alapja is változott,

Kfv.II.37.887/2017/10.

amelynek tisztázása további bizonyítást igényel. A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítás felvétele kizárt a Pp. 275. § (1) bekezdése értelmében, ezért a felülvizsgálati eljárásban a jogvitát végleg lezáró, érdemi döntés nem volt hozható.

- [41] Mindezek alapján a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét a jogalapot érintően részben az Fttv. 4. § (2) bekezdésébe, 6. § (1) bekezdés b) pontjába, 206. § (1) bekezdésébe ütközőnek ítélte, ezért azt a Pp. 275. § (4) alapján a felülvizsgálati kérelemmel támadott körben hatályon kívül helyezte, és ugyanebben a körben az elsőfokú ítéletet és az alperes határozatát is hatályon kívül helyezte a Pp. 339. § (1) bekezdése alapján.
- [42] A Kúria által felülvizsgálati kérelem hiányában nem érintett másik jogsértés, a biztosítás nyújtójának személyére vonatkozóan jogerős ítélettel eldöntött, ezért erre a jogsértésre és a Kúria ítélet által meghatározott kereskedelmi kommunikációkban a biztosítás minden konstrukcióban a temetési és egyéb költségekben való érdemi segítségre vonatkozó megtévesztő kereskedelmi gyakorlatra tekintettel kell az alperesnek az új eljárásban e két jogsértés után a bírságot kiszabnia.

A döntés elvi tartalma

- [43] *A kereskedelmi kommunikáció üzenetét az Fttv. 4.§ (2) bekezdésében foglaltak alapján a célzott korosztályra tekintettel kell megítélni és a teljes kommunikáció tükrében kell vizsgálni azt, hogy az üzenet megtévesztő volt-e az áru lényeges jellemzője tekintetében.*
- [44] *Megtévesztő az a kereskedelmi gyakorlat, amely életbiztosítási termék esetében a valóságtól eltérően azt sugallja, hogy kisebb anyagi ráfordítás mellett a biztosítás – minden konstrukcióban – érdemi, jelentős mértékű segítséget jelent a temetési és egyéb, azzal összefüggő kiadások kifizetésében.*

Záró rész

- [45] A Kúria a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján döntött a felperesek és az alperes elsőfokú, másodfokú és felülvizsgálati perköltsége megfizetéséről.
- [46] A felperesek a Pp. 81. § (1) bekezdésére tekintettel a Pp. 78. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) alapján külön-külön kötelesek a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt kereseti, fellebbezési és felülvizsgálati részilletékek megfizetésére, amelyeknek mértékénél a Kúria figyelemmel volt az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 42. § (1) bekezdés a) pontjában, 46. § (1) bekezdésében és az 50. § (1) bekezdésében foglalt illetékmaximumok összegére. A további kereseti, fellebbezési és felülvizsgálati részilletékeket az alperes illetékmentessége folytán a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2018. november 14.

Dr. Tóth Kincső s.k. a tanács elnöke, Dr. Márton Gizella s.k. előadó bíró, Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet s.k. bíró